

Handledning Leasing

ESV:s handledningar är till stöd för hur föreskrifter och allmänna råd ska tolkas och användas inom områden där ESV är normerande.

Publikationen kan laddas ner som PDF och beställas från www.esv.se. Word-format kan tillhandahållas via Publikationsservice. För statligt anställda är ESV:s publikationer kostnadsfria, övriga debiteras.

Beställningar kan även göras via:
Ekonomistyrningsverket, Publikationsservice
Box 45316, 104 30 Stockholm
publikationsservice@esv.se
Fax: 08-690 45 10

Dnr: 49-997/2009

ISBN: 978-91-7249-300-1

Copyright: ESV

Författare/motsv: Daniel Palm, ESV

Layout: Marie Hellman, ESV

Omslag: Comstock Images

Tryckeri: Tabergs Tryckeri AB, Taberg

Förord

Detta är en omarbetad handledning om att använda leasing för att finansiera investeringar i anläggningstillgångar. Handledningen har tidigare enbart funnits publicerad i elektronisk form som webbhandledning på Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) hemsida.

ESV har tagit fram handledningen för att ge stöd till de myndigheter som överväger att hyra eller leasa anläggningstillgångar, som ett komplement till finansiering med lån hos Riksgäldskontoret. Målet är att göra myndigheterna varse om det regelverk som finns och vilka krav som ställs för att hyra eller leasing ska kunna vara ett alternativ till annan form av finansiering. Omfattningen av leasing inom den statliga sektorn är stor och det finns betydande vinster att göra om kunskapen om leasing ökar. Förhoppningen är att antalet ofördelaktiga leasingavtal ska kunna minskas och att pengar ska sparas åt staten som helhet.

Handledningen har tagits fram av avdelningen för statsmakternas styrning vid ESV.

Susanne Jansson
Avdelningschef

Innehåll

Leasing som finansieringsform	7
Huvudregeln	7
Olika former av leasing	7
Operationell leasing	7
Finansiell leasing	8
Regelverk och redovisning	9
Skillnaden mellan operationell och finansiell leasing	9
Förordning om årsredovisning och budgetunderlag	9
Redovisningsrådets rekommendationer	9
Vad säger regelverket angående leasing?	10
ESV:s allmänna råd	11
Redovisning	12
Investeringsbedömning	13
Kalkylmodell på ESV:s hemsida	13
När kan leasing vara lämpligt?	13
Behov under begränsad tid	13
Behov av service och underhåll	14
Behov av den senaste tekniska utrustningen	14
Exempel då leasing kan innebära minskad administration	14
Att avtala om leasing	15
Fallgröpar med leasing	15
Förädling	15
Brevbekräftelser	15
Denuntiationer	16
Ränteskruvning och eftersläpning	16
Avtalets innehåll	17
Checklista	19
ESV:s publikationer 2009	21

Leasing som finansieringsform

Tänk på: Innan ett avtal träffas mellan leasegivare och myndigheten behöver myndigheten försäkra sig om vad som gäller för exempelvis uppsägning av avtalet, vilken ekonomisk risk leasegivaren står för och vilka kvalitativa fördelar som kommer att kunna åtnjutas.

Myndigheten måste också identifiera vilka fördelarna är i jämförelse med lån i Riksgäldskontoret. Om fördelarna väger över den merkostnad som avtalet innebär kan ett avtal träffas.

Huvudregeln

Utgångsläget är att statliga myndigheter som behöver finansiera investeringar i anläggningstillgångar ska göra det enligt huvudregeln, vilket innebär att anläggningstillgången ska köpas och lån ska tas upp i Riksgäldskontoret. Detta framgår av 5 § kapitalförsörjningsförordningen.

”Anläggningstillgångar som används i verksamheten skall finansieras med lån i Riksgäldskontoret, om inte annat följer av 7-9 och 12 §§.”

Alternativ till lån kan under varierande omständigheter vara anslag, försäljningsinkomster, olika former av bidrag och gåvor samt leasing.

Olika former av leasing

Leasing, vilket kan översättas med *hyra* alternativt *hyrköp* av något, innebär att en leasetagare ges rätt att på avtalade villkor under en avtalad period använda en tillgång mot att en avgift betalas till ett leasingbolag.

Det finns två huvudsakliga former av leasing som myndigheter kan använda sig av: operationell leasing och finansiell leasing. Dessutom finns det två underkategorier till finansiell leasing: *sale-lease-back* och *investorleasing*. Ibland kan det vara svårt att avgöra om ett leasingavtal är operationellt eller finansiellt. Detta har betydelse enbart ur redovisningssynpunkt. I övrigt är avtalsvillkoren viktiga att klarlägga, medan klassificeringen har minde vikt. Under avsnittet Skillnaden mellan operationell och finansiell leasing beskrivs problematiken mer utförligt.

Operationell leasing

Operationell leasing kan liknas vid en vanlig hyressituation. Vanligtvis är det ett tvåpartsförhållande mellan ett leasingbolag och en leasetagare. Leasingbolaget förvärvar utrustning som sedan hyrs ut till leasetagaren mot en avgift. Leasingbolaget står bland annat för service, underhåll och försäkringar. Leasingbolaget kan

även stå för vissa ekonomiska risker. Vid operationell leasing kan avtalen oftast sägas upp av leasetagaren utan extra kostnad. Leasingbolagets eventuella merkostnader täcks då av leasingavgiften. Vanligtvis är avtalstiden kortare än utrustningens ekonomiska livslängd och understiger inte sällan tre år.

Den avgift som leasetagaren betalar återspeglar finansiella kostnader såsom ränta och avskrivningar samt kostnader för exempelvis service av den leasade utrustningen. Vid en bedömning av leasingavtal måste man beakta såväl ekonomiska som kvalitativa aspekter. När det gäller avtal om operationell leasing ingår oftast kvalitativa aspekter som man bör beakta och som kan vara svåra att ta med i en investeringskalkyl. Är det osäkert om myndigheten erhåller några konkreta kvalitativa fördelar, då ekonomiska saknas, bör alltså en annan finansiering än leasing övervägas.

Finansiell leasing

Finansiell leasing liknar i sin renodlade form ett avbetalningsköp. Ett finansiellt leasingavtal innebär i allt väsentligt att leasetagaren åtnjuter de ekonomiska förmåner och bär de ekonomiska risker som förknippas med ägandet av objektet. Finansiell leasing omfattar i regel tre parter: leverantör, finansiär och leasetagare.

Vid finansiell leasing står leasetagaren själv för service, underhåll, försäkringar etc. Kontraktstiden vid finansiell leasing överensstämmer vanligtvis med objektets ekonomiska livslängd. Avtalet är normalt inte uppsägningsbart. Äganderätten kan, men behöver inte, slutligen övergå till leasetagaren.

Leasingavgiften motsvarar de kostnader leasegivaren har för anskaffningen, finansiella kostnader och kostnader för annat som parterna eventuellt kommit överens om. Leasetagaren binder sig, i ett avtal om finansiell leasing, vid utgifter som är av samma karaktär som de utgifter som följer av att någon tar upp ett lån i en bank. Således är det naturligt att jämföra finansiell leasing med ett köp finansierat med lån i Riksgäldskontoret. Vid finansiell leasing är räntan i regel rörlig, vilket betyder att avgiften ändras vid ändrat ränteläge.

Varianterna av finansiell leasing, *sale-lease-back* och *investorleasing* får endast användas efter ett särskilt bemyndigande av regeringen, se 12 § kapitalförsörjningsförordningen (1996:88).

Regelverk och redovisning

Tänk på: Avtal om leasing får bara träffas om det leder till lägre kostnad för staten som helhet än anskaffning genom köp. Exempel på tillfällen då leasing kan innebära en lägre kostnad i jämförelse med köp är då behovet av anläggningstillgången är under en begränsad tid.

Avgörande för vilken typ av leasing ett avtal avser är inte vad leasegivaren eller leasetagaren vill kalla det utan vad det faktiskt innehåller.

Operationell leasing ska redovisas som en utgift och finansiell leasing ska redovisas som en skuld och en anläggningstillgång vilket påverkar utrymmet på myndighetens låneram.

Skillnaden mellan operationell och finansiell leasing

Leasing som begrepp är relativt vitt och ett leasingavtal kan utformas på många olika sätt. I vissa fall innebär leasing i praktiken hyra medan i andra fall snarast avbetalningsköp. Dessutom finns en mängd varianter däremellan. Detta faktum kan försvåra såväl utformningen som tolkningen av reglerna inom området. Nedan tydliggör vi skillnaderna mellan leasingformerna och vad som är avgörande för vilken av dem ett visst leasingavtal ska räknas till.

Förordning om årsredovisning och budgetunderlag

I ESV:s föreskrifter till 4 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag står under rubriken Leasing: ”Anläggningstillgångar som innehas enligt ett finansiellt leasingavtal skall redovisas hos myndigheten som anläggningstillgång och förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter som skuld. Tillgångarna och skulderna tas upp under aktuella poster i balansräkningen.” I not till denna föreskrift står: ”Redovisningsrådet har utfärdat en rekommendation, RR6:99 Leasingavtal. Myndigheterna bör följa denna rekommendation både vad avser definition av olika typer av leasing och metoder för bokföring.”

Redovisningsrådets rekommendationer

Finansiella leasingavtal definieras i RR6:99 som ”ett leasingavtal vari de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av ett objekt i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Äganderätten kan, men behöver inte, slutligen övergå till leasetagaren.”

Operationellt leasingavtal definieras som ”ett leasingavtal som inte är ett finansiellt leasingavtal”.

I 6 § står vad som är avgörande för klassificeringen:

”Avgörande för klassificeringen av leasingavtal är i vilken omfattning de ekonomiska risker och fördelar som är förknippade med ägandet av det aktuella leasingobjektet finns hos leasegivaren eller leasetagaren.”

I 7 § står vad som är karaktäristiskt för ett finansiellt leasingavtal:

”Ett leasingavtal klassificeras som ett finansiellt leasingavtal om det innebär att de ekonomiska fördelar och ekonomiska risker som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren.”

I 9 § listas exempel på situationer eller villkor som karaktäriserar ett finansiellt leasingavtal:

- a. ”Leasetagaren äger rätt att köpa leasingobjektet till ett pris som understiger förväntat verkligt värde så mycket att det vid leasingavtalets början framstår som rimligt säkert att rätten kommer utnyttjas.”
- b. ”Leasingperioden täcker huvuddelen av leasingobjektets ekonomiska livslängd även om äganderätten inte övergår.”
- c. ”Nuvärdet av minimileaseavgifterna vid leasingavtalets början är minst i det närmaste lika stort som leasingobjektets verkliga värde.”
- d. ”Leasingobjektet är av en så speciell karaktär att endast leasetagaren kan använda objektet utan väsentliga modifieringar.”

I 10 § listas andra situationer som enskilt eller tillsammans indikerar att finansiellt leasingavtal föreligger:

- a. ”Om leasetagaren enligt avtalet kan säga upp avtalet i förtid får leasetagaren bära de förluster leasegivaren åsamkas på grund av uppsägningen.”
- b. ”Vinster och förluster som hänför sig till förändringar av det verkliga värdet av objektets restvärde tillfaller leasetagaren (exempelvis i form av rabatt på leasingavgiften motsvarande större delen av försäljningspriset vid slutet av leasingperioden).”
- c. ”Leasetagaren har möjlighet att förlänga avtalet mot en avgift som är väsentligt lägre än en marknadsmässig avgift.”

Det är således förhållandevis komplicerade och svårbedömda kriterier som enligt RR6:99 avgör hur ett leasingavtal ska klassas. Detta ger stort utrymme för tolkning.

Vad säger regelverket angående leasing?

Reglerna om leasing finns i kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188) och i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

I 12 § kapitalförsörjningsförordningen redogörs för vilka regler som gäller för leasing i staten.

”Ett avtal om hyra eller hyrköp (leasing) får träffas under förutsättning att det, sett över hela den ekonomiska livslängden, leder till en lägre kostnad för staten än anskaffning genom köp.”

”Ett avtal om försäljning och återhyra eller återköp eller andra liknande avtalsformer får endast träffas efter ett särskilt bemyndigande av regeringen. Detta krävs även för leasingavtal där hyra eller andra avgifter betalas i eller baseras på annan än svensk valuta.”

Detta innebär att leasing, enligt regelverket, bara är tillåtet om det sammantaget leder till lägre kostnader för staten som helhet. Det går exempelvis inte att motivera ett avtal om leasing i det fall det enbart innebär lägre kostnader för den myndighet som leasar men samtidigt högre kostnader, alternativt inkomstbortfall, för staten. Ett exempel på detta är då en myndighet har möjlighet att räkna bort delar av momsen. Visserligen får den enskilda myndigheten lägre kostnader då delar av momsen räknas bort, men samtidigt minskas statens momsintäkter med motsvarande belopp.

ESV:s allmänna råd

I de allmänna råden till 12 § kapitalförsörjningsförordningen preciserar ESV kriterierna som gäller för att leasing ska få användas för att finansiera anläggningstillgångar.

”När den planerade användningstiden sammanfaller med hela den förväntade ekonomiska livslängden, t.ex. vid finansiell leasing, blir leasing av utrustning i regel dyrare än köp för staten. Om myndigheten har möjlighet att köpa utrustningen, t.ex. genom att ta upp lån i Riksgäldskontoret, torde det oftast även för myndigheten vara ekonomiskt mer fördelaktigt än att leasa den. I dessa fall bör utrustningen därför köpas. Leasingalternativet kan dock vara fördelaktigt för staten när behovet av utrustning är begränsat i tiden.”

”Leasing bör användas endast om fördelarna är uppenbara. Vid investeringsbedömningen bör hänsyn tas till samtliga effekter av investeringen - i pengar mätbara effekter och övriga såväl kvantitativa som kvalitativa effekter. De i pengar mätbara effekterna av en investering bör sammanfattas i en kalkyl som dokumenteras.”

”Med avtal om försäljning och återhyra eller återköp avses s.k. sale-lease-back. Om andra leasingformer skulle övervägas av en myndighet bör frågan underställas regeringen för prövning på motsvarande sätt som vid avtal om sale-lease-back.”

Redovisning

Det faktum att finansiell och operationell leasing skiljer sig åt får konsekvenser för redovisningen. Vid operationell leasing ska avgiften, som är en form av hyra, redovisas som en kostnad. Någon tillgång eller skuld ska inte tas upp. Vid finansiell leasing redovisas en anläggningstillgång och en skuld för denna. Leasingavgifterna minskar skulden successivt. De statliga redovisningsreglerna på området är kortfattade. I ESV:s allmänna råd till 4 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag behandlas kort exempel på situationer eller villkor som är karaktäristiska för ett finansiellt leasingavtal. Genom att finansiella leasingavtal redovisas som skulder i balansräkningen får man en mer fullständig bild av myndighetens reela skuldsättning. Det är därför viktigt att redovisningen är rättvisande när det gäller klassificeringen av leasingavtal. Redovisningen ska utgå från en transaktions faktiska ekonomiska innebörd oberoende av civilrättslig form i sådana fall då det är skillnad däremellan. Man brukar tala om principen *inhåll före form* (på engelska kallat *substance over form*).

I ESV:s handledning om materiella anläggningstillgångar (ESV 2009:32) beskrivs utförligare hur redovisningen av leasing ska göras vid statliga myndigheter.

Investeringsbedömning

Tänk på: Ett leasingavtals eventuella kvalitativa värden ska ställas mot den merkostnad leasing innebär i jämförelse med lån i Riksgäldskontoret.

Kalkylmodell på ESV:s hemsida

Enligt 12 § kapitalförsörjningsförordningen får myndigheterna endast ingå avtal om leasing under förutsättning att det, sett över hela den ekonomiska livslängden, leder till en lägre kostnad för staten än anskaffning genom köp. För att kunna försäkra sig om vilket alternativ som medför lägst kostnader för staten som helhet, måste myndigheten göra en investeringsbedömning.

Av ESV:s allmänna råd framgår att man vid investeringsbedömningen bör ta hänsyn till samtliga effekter av investeringen - i pengar mätbara effekter och övriga såväl kvantitativa som kvalitativa effekter. De i pengar mätbara effekterna av en investering bör sammanfattas i en kalkyl som dokumenteras. Övriga, kvalitativa, effekter är individuella för respektive leasingavtal och måste värderas från fall till fall. De eventuella kvalitativa mervärden som ingår i ett sådant avtal måste ställas i relation till vad det skulle kosta myndigheten att få tillgång till dem, till exempel service och underhåll, genom en separat upphandling.

För att underlätta investeringsbedömningen har ESV tagit fram en förenklad kalkylmodell, som finns tillgänglig på ESV:s webbplats, www.esv.se/leasing. Den ska fungera som en hjälp och vägledning då leasing övervägs som finansieringsform. Modellen beräknar investeringens nuvärde utifrån de uppgifter som läggs in, vilka hämtas från leasgivarens offert, och jämför alternativen med varandra.

När kan leasing vara lämpligt?

Av investeringskalkylen framgår att det i princip alltid medför lägre kostnad för staten att anskaffa ett objekt genom att ta lån i Riksgäldskontoret än att leasa det. Men det finns vissa omständigheter som gör att leasing trots allt kan löna sig för en myndighet. Dessa omständigheter är oftast av mer kvalitativ natur och därför svåra att ta med i investeringskalkylen. Enligt 12 § kapitalförsörjningsförordningen ska myndigheten utöver investeringskalkylen även ta hänsyn till kvalitativa effekter. Nedan följer ett antal omständigheter som myndigheten bör beakta vid en investeringsbedömning.

Behov under begränsad tid

Utrustning som anskaffas för en tillfällig verksamhet under en kortare tidsperiod kan vara olönsam att köpa. Orsaken är att utrustningen inte utnyttjas under hela

den ekonomiska livslängden. Alternativet att leasa utrustningen kan bli billigare i och med att leasegivaren kan erbjuda ett lägre pris genom att fördela sina kostnader på flera leasetagare. Exempel: En myndighet är under vissa perioder i behov av bussar. Behovet är tidsbegränsat och uppgår till ett par månader. Om myndigheten ska köpa bussar för att tillmötesgå behovet tillkommer en mängd merarbete och kostnader för: registrering av fordon, fordonsskatt, bokföring, värdeminskning, försäljning vid periodens slut etc. I detta fall är fördelarna med att hyra bussarna uppenbara. Eftersom avtalet endast löper under en kort tid är det givetvis fråga om operationell leasing.

Behov av service och underhåll

I och med att service och underhåll oftast ingår i avtalet vid operationell leasing kan denna finansieringsform vara att föredra om det finns ett omfattande behov av service. Service och underhåll är dock inte gratis utan återspeglas givetvis i högre leasingavgifter. Ett exempel på utrustning som kräver omfattande service och underhåll är kopiatorer.

Behov av den senaste tekniska utrustningen

I ett läge där myndighetens verksamhet kräver en ständig uppdatering av den tekniska utrustningen, kan operationell leasing vara en lämplig finansieringsform. I och med att man vid denna typ av leasing har möjlighet att byta ut produkterna, ingå korta avtal eller säga upp avtalet, kan det ofta löna sig att leasa teknisk utrustning om behovet av att ha tillgång till den senaste teknologin är stort.

Exempel då leasing kan innebära minskad administration

Antag att en myndighet har investerat i datorer och att dessa ska utsträngas eller bytas ut. Administrationen kring att göra sig av med datorerna kan vara omfattande och svårhanterlig. Med operationell leasing kan myndighetens administration minska. Dessutom slipper man betala den eventuella skrotningsavgift som tillkommer om man äger datorerna själv. Alla dessa faktorer ska beaktas i bedömningen tillsammans med investeringskalkylen och utgöra underlag för beslut om hur anskaffning ska finansieras.

Att avtala om leasing

Tänk på: Varje förslag på avtal om leasing måste bedömas individuellt och värderas utifrån dess innehåll. Det är viktigt att myndigheten försäkras sig om att den inte tvingas stå för en oproportionerligt stor del av investeringens anskaffningsvärde, något som blir extra viktigt i samband med korta kontraktstider.

Myndigheten måste vara uppmärksam på vad leasegivaren, enligt avtalet, har rätt att ändra under avtalsperioden och ställa krav på att sådant specificeras noga.

Med tanke på att den ekonomiska risken är minimal då leasetagaren är en myndighet bör detta återspeglas i avgifterna och villkoren.

Fallgropar med leasing

Genom att beakta de omständigheter som beskrivs under rubriken Investeringsbedömning kan leasing bli det alternativ som medför lägst kostnader för staten. Det finns dock många fallgropar förknippade med leasing. Nedan följer en beskrivning av de vanligaste av dessa.

Förädling

Så kallad förädling utgör en av de mest frekventa fallgroparna vad gäller leasing. Det betyder helt enkelt att ett leasingbolag försöker ändra ett ingånget avtal under avtalsperioden för att minimera sina egna risker och öka sina marginaler. Ändringarna kan gälla i princip vad som helst i avtalet.

De flesta avtal om leasing innehåller en klausul som säger att leasingbolaget har rätt att ändra avtalet under avtalstiden. Detta betyder dock inte att leasingbolagen kan ändra vad som helst i avtalet, hur som helst. Det är dock inte ovanligt att de försöker.

Brevbekräftelser

Ett vanligt sätt för leasingbolagen att påkalla ändringar i avtalet är genom brevbekräftelser. Dessa kan vara utformade på olika sätt. Gemensamt för dem är dock att de oftast innehåller en begäran om att leasingkunden ska bekräfta en ny överenskommelse, det vill säga att avtalet ska ändras på någon eller några punkter. En brevbekräftelse kan föräledas av att förutsättningarna på marknaden ändrats. Ofta hänvisar man till klausulen i det ursprungliga avtalet som behandlar leasingbolagets rätt att förändra avtalet. Det är lätt att förledas till att tro att man måste skriva på, framförallt då leasingavtalet trots allt medger förändringar och tillägg. Men så behöver det inte alls vara. Var restriktiv med att skriva på denna typ av brev och jämför med det ursprungliga avtalet om vilka villkor som får ändras. Låt alltid en jurist granska en eventuell brevbekräftelse.

Denuntiationer

En brevbekräftelse kan även föränledas av att ett annat leasingbolag har övertagit leasingkontraktet. Det brev som alltid skickas ut i samband med att ett leasingkontrakt överläts kallas för en denuntiation. Det är inte ovanligt att leasingbolag köper och säljer avtal sinsemellan varvid parterna överläter rättigheter till varandra. I samband med detta är det nya leasingbolaget ofta angeläget om att ändra villkoren i avtalet och skickar därför en brevbekräftelse i form av en denuntiation. De villkor som leasingbolagen oftast försöker ändra är ett antal ekonomiska faktorer som påverkar leasingavgiftens storlek. Även i detta fall ska man från myndighetens sida vara restriktiv och noga granska de föreslagna ändringarna.

Ränteskruvning och eftersläpning

Som redan påtalats finns det i de flesta leasingavtal en klausul som möjliggör för leasingbolaget att ändra avtalet under avtalsperioden. Vanligtvis kopplas möjligheten till ekonomiska faktorer såsom ränteläge, inflation och andra sådana faktorer som påverkar leasingbolagets upplåningskostnader. När de ekonomiska förutsättningarna för leasingbolaget ändras försöker man ändra leasingavgiften. Den vanligaste ekonomiska faktorn som avtalet är knutet till är räntan. Detta är naturligt i och med att räntan är den faktor som påverkar leasingbolagets upplåningskostnader mest.

Om räntan stiger ökar alltså leasingavgiften. Enligt denna princip borde avgiften minska i motsvarande grad om räntan sjunker. Innebörden av ränteskruvning är dock att förändringar av ränteläget alltid föränleder större höjningar än sänkningar av leasingavgiften då ränteläget förändras. Leasingbolagen kan alltså i små steg successivt vidga sina marginaler i takt med förändringar av det allmänna ränteläget.

Ett annat snarlikt sätt för leasingbolagen att öka marginalerna är att höja avgifterna snabbt i samband med att räntan höjs och att vänta innan man sänker avgifterna då räntan sjunker. Detta kallas för eftersläpning.

För att undvika att drabbas av ränteskruvning och eftersläpning bör man ställa krav på att den klausul som medger förändring av avtalet under avtalsperioden specificeras mycket noggrant så att det tydligt framgår exakt på vilka punkter som leasingbolaget har möjligheter att förändra avtalet. I detta ingår att det ska specificeras hur eller i vilken utsträckning avtalet kan ändras. I fallet med ränteskruvning innebär det att leasingbolaget måste specificera under vilka förutsättningar som förändringar av avgiften blir aktuella och hur mycket avgiften förändras i relation till det som utlöser förändringen. För att undgå eftersläpning ska leasingbolaget dessutom specificera när avgiften ska förändras.

I det fall då avgiften i ett avtal ska förändras vid en ränteförändring, är det givetvis viktigt att specificera vilken ränta som ska gälla om så blir fallet. Det ska även framgå av avtalet hur mycket avgiften kommer att förändras vid en given förändring av räntan samt hur lång tid det tar innan avgiften ändras.

Avtalets innehåll

Leasingavtalets innehåll bestäms efter förhandling mellan parterna. Leasegivaren lämnar ett anbud som leasetagaren antingen accepterar eller avböjer. Leasetagaren kan också välja att acceptera anbudet efter vissa justeringar i kontraktet, en så kallad oren accept. Leasegivaren får därefter ta ställning till om denne vill fullfölja avtalet efter justeringarna.

Det finns inget separat regelverk om leasing utan leasingavtal regleras i det civilrättsliga regelverket, däribland lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område och köplag (1990:931). Regelverket på detta område är dispositivt, vilket innebär att det är det avtalade som gäller i första hand. Med andra ord gäller regelverket endast sådant som avtalet inte behandlar. Det är dock vanligt med standardavtal då det gäller leasing. Standardavtalen kompletteras lämpligen med ett mer specifikt avtal som reglerar detaljer som är unika för det aktuella avtalet, till exempel pris och när avtalet ska börja gälla.

Finansbolagens förening¹ har i serien God sed i finansbolag tagit upp vad som den anser som god sed beträffande avtal om leasing. Det som enligt Finansbolagens förening inte anses strida mot denna är alltså sådant som leasetagaren kan förvänta sig i ett avtal. Därmed inte sagt att leasetagaren måste acceptera ett avtalsförslag bara för att formuleringarna inte strider mot Finansbolagens förenings syn.

Föreningen anser bland annat att följande är rimligt i ett leasingavtal²:

- Leasetagaren får förvägras möjlighet att säga upp leasingavtalet under leasingperioden, men det får däremot inte vara för evigt.
- Leasegivaren får säga upp leasingavtalet i förtid om leasetagaren till exempel begår kontraktsbrott och att leasetagaren vid en sådan uppsägning betalar dels ett belopp som motsvarar leasegivarens då utestående restvärde i leasingobjektet, dels ersättning för leasegivarens förluster och kostnader med anledning av uppsägningen.
- Att det i leasingavtalet föreskrivs att antingen leasingavgiften ska kunna ändras eller att den inte ska kunna det. Om leasingavgifterna ska kunna ändras ska detta regleras på ett tydligt sätt i leasingavtalet samt att ändringar av

¹ Finansbolagens förening är en branschorganisation för finansbolag. Föreningens ändamål är att verka för en sund utveckling av den marknad på vilken medlemmarna arbetar. <http://www.finansbolagens-forening.se>

² Finansbolagens förening, 2001, God sed i finansbolag – Finansiella leasingvillkor - FF2.

- leasingavgifter i övrigt inte måste följa någon viss princip.
- Leasegivaren kan begränsa sitt ansvar för försenad leverans och för fel och brister i leasingobjektet till det ansvar leverantören har mot leasegivaren.
 - Leasetagaren kan hållas ansvarig för vård, skötsel, underhåll och försäkring av leasingobjektet samt för att detta, oavsett orsak, skadas eller går förlorat.

Det är viktigt att en myndighet, som är leasetagare, analyserar vilka konsekvenser ett enskilt avtal innebär för den. Myndigheten måste tänka på att regelverket är dispositivt och att den, trots att det finns standardavtal på området, inte accepterar orimliga krav och osäkerheter i avtalet som gör kostnaden för leasingen svårbedömd.

Checklista

ESV har tagit fram en checklista som kan fungera som stöd för de myndigheter som överväger att ingå leasingavtal. Checklistan är inte på något sätt fullständig men tar upp frågor som är viktiga att söka svar på innan ett leasingavtal ingås.

- Finns det ett uttalat behov av investeringen?
- Vad är skälet till att frånga huvudregeln om finansiering via lån i Riksgäldskontoret?
- Har ni gjort en investeringsbedömning?
- Innebär avtalet lägre kostnader än genom köp?
- Vilka är avtalets fördelar?
- Vilka är avtalets nackdelar?
- Överväger värdet av fördelarna avtalets sammanlagda kostnader?
- Finns det tjänster i kontraktet som myndigheten i stället kan göra själv?
- Är det möjligt att upphandla erbjudna tjänster separat?
- Har ni identifierat alla myndighetens åtaganden i avtalet?
- Vilken typ av leasingavtal är det?
- Vilken är räntan och kan den komma att ändras?
- Vad kostar det att förlänga/säga upp avtalet?
- Är kraven som leasegivaren ställer realistiska?
- Är leasegivarens argument för leasing relevanta för er?

ESV:s publikationer 2009

- 2009:1 EA 2009 - Ekonomiadministrativa bestämmelser för statlig verksamhet
- 2009:2 Behovet av prognosinrapportering
- 2009:3 Ekonomiadministrativa värden (EA-värden) avseende 2008
- 2009:4 Underlag för beräkning av övergångseffekter
- 2009:5 Budgetprognos 2009:1
- 2009:6 Polisen - styrning och uppföljning
- 2009:7 Åklagarmyndighetens interna styrning och kontroll
- 2009:8 Inkomstliggaren 2009
- 2009:9 ESV:s årsredovisning 2008
- 2009:10 ESV:s nya prognosmetod för bolagsskatten
- 2009:11 Underlag till årsredovisning för staten 2008
- 2009:12 Statsbudgetens utfall 2008
- 2009:13 Utvecklad finansiell styrning – Delrapport
- 2009:14 Avgifter 2008
- 2009:15 ESV:s årliga rapport 2009 om den statliga internrevisionen
- 2009:16 Kartläggning av regleringsbrev
- 2009:17 Modell för momskompensation
- 2009:19 Prognosutvärdering 2008
- 2009:20 Statens finanser 2008 - Ohälsan och arbetslösheten
- 2009:21 Budgetprognos 2009:2
- 2009:22 Tisserier statsbudgeten 2008
- 2009:23 Beskrivning av ESV:s uppdrag att redovisa underlag för prisomräkning av lokalkostnadsdelen i anslagsbaserna
- 2009:24 Tidsserier för Årsredovisning för staten
- 2009:25 Prognos - Statsbudgeten och de offentliga finanserna
- 2009:26 Baskonotplan för statliga myndigheter 2009
- 2009:27 Regionala skyddsombud - förslag till nya rutiner för administration och redovisning av dett statliga stödet till regional skyddsombudsverksamhet
- 2009:28 Statens verksamhetskostnader i nyckeltal 2008
- 2009:29 Handledning - Resultatredovisning
- 2009:30 Att styra statliga åtaganden som utförs av privaträttsliga organ
- 2009:31 Allmänna handlingar i elektronisk form
- 2009:34 E-beställningar i staten - statusrapport
- 2009:36 Handledning - Leasing
- 2009:37 Prognos december 2009 - Statsbudgeten och de offentliga finanserna
- 2009:38 Handledning - Intern styrning och kontroll
- 2009:39 Förslag till utvecklad finansiell styrning

ESV ansvarar för en ändamålsenlig ekonomisk styrning av staten.

- Vi utvecklar och förvaltar en effektiv ekonomisk styrning av statlig verksamhet.
- Vi tar fram bra besluts- och diskussionsunderlag för den ekonomiska politiken.
- Vi bidrar till en korrekt hantering av Sveriges EU-medel.

ESV har bred och djup kompetens och arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.